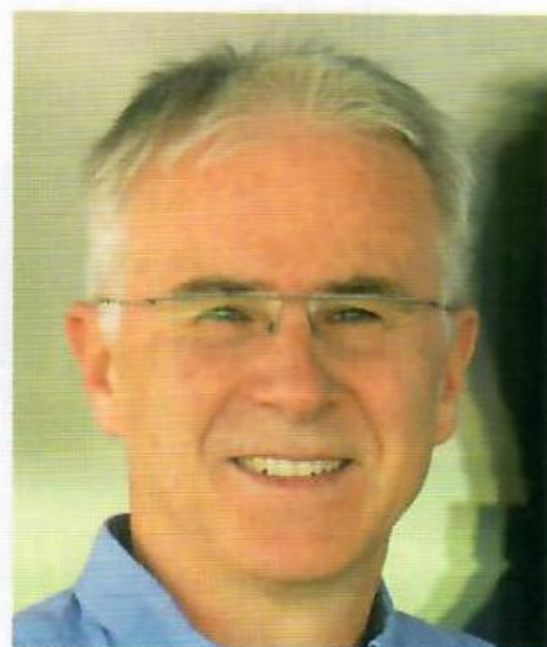

poslušnosti smo se znebili, izigravanje pa še okrepili

Piše: IZIDOR GAŠPERLIN*

” Tistim, ki zagovarjate svoje pravice, svobodo, da lahko počnete vse po svoji volji, odgovarjam, da je tako razmišljanje anarhistično. Svoboda je lahko neomejena samo v odnosu s sabo. V družbi so svoboda in pravice posameznika omejene s svobodo in pravicami drugih.

Da smo si različni, imamo drugačna mnenja in tudi vrednote, samo po sebi ni težava. Težave se začnejo šele, ko ne želimo slišati drugega ali svoje mnenje zagovarjamo na neprimerne načine. Kaj je neprimerno? Vse, kar vsebuje kakršne koli elemente nasilja. Odkar imamo zakon o preprečevanju nasilja v družini, imamo tudi družbeni dogovor o tem, kaj nasilje je. Zdaj ga je treba samo še izgnati iz razširjene družine, ki se ji reče družba.

Že nekaj časa spremljamo medsebojno zmerjanje, kdo je večji egoist. To je tako, kot bi si očitali, kdo je kriv, da Sava teče navzdol. Pač teče, vedno je in vedno bo. Kot je človek od nekdaj egoist. Človekova temeljna naloga je, da se nauči poskrbeti zase. To brez egoizma preprosto ni mogoče. Zrel in odgovoren egoist se zaveda, da ne more vedno sam poskrbeti zase. Zato bo včasih egoizem izvajal posredno, s skrbjo za druge in družbo kot celoto. Kdor ni odgovoren, bo delal škodo kot egoist ali altruist.

Sodobne družbe ne uničuje egoizem, najeda jo črv individualizma. Vedno požrešnejši je. Država in družba sta le še nujno zlo. Krava, ki jo je treba izmolsti, preden pogine. Tistim, ki zagovarjate svoje pravice, svobodo, da lahko počnete vse po svoji volji, odgovarjam, da je tako razmišljanje anarhistično. Svoboda je lahko neomejena samo v odnosu s sabo. V družbi so svoboda in pravice posameznika omejene s svobodo in pravicami drugih.

Državo smo zgradili v sistemu, ki je od zgoraj pričakoval poslušnost, »raja« pa jo je izigravala od spodaj. Poslušnosti smo se znebili, izigravanje pa še okrepili. Kot narod smo obtičali na ravni pubertetnika. Odrasel nisi z 18. letom, takrat samo postaneš polnoleten. Odrasel pomeni biti zrel in odgovoren. Zrel si, ko se zavedaš posledic odločitev. Odgovoren si, ko se zmoreš odločiti na podlagi zrelih ocen in vztrajati – tudi kadar je neprijetno.

Pred tridesetimi leti je Jože Pučnik rekel znameniti stavek: »Za Slovenijo gre.« Mogoče so se projektanti nove države zavedali, kaj pomeni imeti državo. Dvomim pa, da se je tega zavedala večina Slovencev. Zase lahko odkrito rečem, da ne. Zato bolj verjamem, da sta takrat naša jadra bolj gnala PROTI Jugoslaviji in ZA iluzije o lastni državi. Zdaj se nam še zadnje spreminjajo v črepinje. Da nismo vedeli, v kaj se spuščamo, si lahko oprostimo.

Ostanimo ponosni, da smo enotni zmogli zlesti skozi ozko okno priložnosti. Od takrat je država in mi z njo skoraj dvakrat presegla leta, pri katerih se začne polnoletnost. Vemo oziroma bi morali vedeti, kaj pomeni imeti državo. Skrajni čas je, da odrastemo in se naučimo biti ZA – brez iluzij. To je lekcija, ki je še nismo usvojili. Tudi referendum o vodah nas je angažiral v boju PROTI zakonu. Pobesneli kres razhajanj in nestrpnosti podžiga boj PROTI. Šlo je predaleč – kres bomo pogasili, če bomo pravočasno dokazali, da se zmoremo povezati ZA.

Trenutne krize ni povzročil virus. Samo neusmiljeno je razgalil, da je rak nestrpnosti in neodgovornosti že prej razjedel tkivo, ki nas je nekoč povezovalo. Pokazal je, da je po tridesetih letih še vedno preveč trmastih pubertetnikov, ki ne zmorejo čez prag odraslosti. Naj vsak pogumno pogleda v zgoraj nastavljeno ogledalo.

Kdor za svoja dejanja krivi druge – ostaja otrok! Vsak je odgovoren za to, kar počne in česar ne. S polnoletnostjo ne dobim samo pravic. Uradno mi je naložena tudi dolžnost, da se naučim poskrbeti zase, brez škode za druge; pomagam, da bodo oni meni, ko bo treba. Koliko je kdo dobronameren in odrasel, se najbolj pokaže prav v tem, koliko je sposoben loviti ravnotežje med pravicami in dolžnostmi.

Ni težko med dobrimi možnostmi izbirati najboljšo. Zrelostni preizkus je, ko smo prisiljeni med slabimi izbrati najmanj slabo. Čistih, dobrih rešitev ni, še dolgo jih ne bo! Že njihovo iskanje je iluzija. V kot izbiranja nas ni stisnila vlada, ampak virus! Od nas samih je najbolj odvisno, koliko časa še.

Trenutna globoka razhajanja kažejo na pomanjkanje odraslih. Puberteta je prehodno obdobje, lahko se zavleče, ne more pa trajati v nedogled. Pri tridesetih je čas, da odrastemo. Sicer nas bodo vrnili na začetek, v obdobje poslušnosti, da se znova učimo lekcij odgovornosti. Se vam zdi, da pretiravam? Ozrite se okrog sebe. Če ni reda, otroci kličejo po očetu. Izjemoma jih ne moti, če je avtorski. Varnost je za otroka najvišja vrednota, zanjo se je pripravljen marsičemu odreči. Skrajni čas je, da dokažemo, da si varnost znamo zagotoviti sami. Ker država smo mi. Kdor se bori proti njej, uničuje varnost svojega doma.

* Izidor Gašperlin je partnerski in družinski terapevt, publicist.